

Yeryüzünün Ateş Püsküren Dağları

Yanardağlar

Yanardağlar, yerbilimin en heyecan verici araştırma konularından biri! Yerbilimcilerin de yanardağlarla ilgili araştırdıkları pek çok konu var! Yanardağların oluşumu, yanardağlardan püsküren lavlar, bu lavların içeriği gibi. Bu görkemli yeryüzü şeklini tanımak ister misiniz?

Yerkabuğu, büyük levhalardan oluşur. Bu büyük levhalar, kendi aralarında yavaşça hareket eder. Birbirine doğru yaklaşan bu levhalardan biri, diğerinin üzerine çıkar. Bu sırada yerkabuğunda küçük bir açıklık oluşur. Bu açıklıktan yeraltında bulunan erimiş kayalar, yani "magma" ve sıkışmış gazlar, hemen yeryüzüne püskürür. İşte bu açıklığın bulunduğu yerler yanardağ ağızlarıdır. Magma, levhalar arasındaki boşluklardan yüzeye doğru ilerler ve basıncın da etkisiyle yanardağın ağzından dışarı püskürür. Yanardağdan püsküren magmaya yeryüzüne çıkınca "lav" adı verilir. Lavın sıcaklığı 1200 santigrat dereceye kadar ulaşabilir.

Yanardağların püskürme biçimi, lavın yoğunluğuna ve içeriğindeki gazlara göre değişebilir. Lav yoğunsa içerdiği gazlar büyük ve gürültülü bir patlamayla püskürür. Bu tip patlamalarda yanardağın ağzından çok fazla miktarda volkanik kül de çıkar. Lav akışkan olduğundaysa içerdiği gaz hafif bir patlamayla açığa çıkar.

Bazı yanardağların ağzında "krater" adı verilen bir bölüm bulunur. Magma buradan yeryüzüne çıkar.

Bu fotoğrafta bir yanardağdan püskürmüş olan lavı yakından görüyorsunuz. Lav, yoğunluğu yüksek olduğunda yavaş, düşük olduğundaysa hızlı akar.